

Vern og forvaltning av naturvernområder

Innlegg på møte om forvaltning av
Forollhogna nasjonalpark,
Vingelen, 8. nov. 2006

av

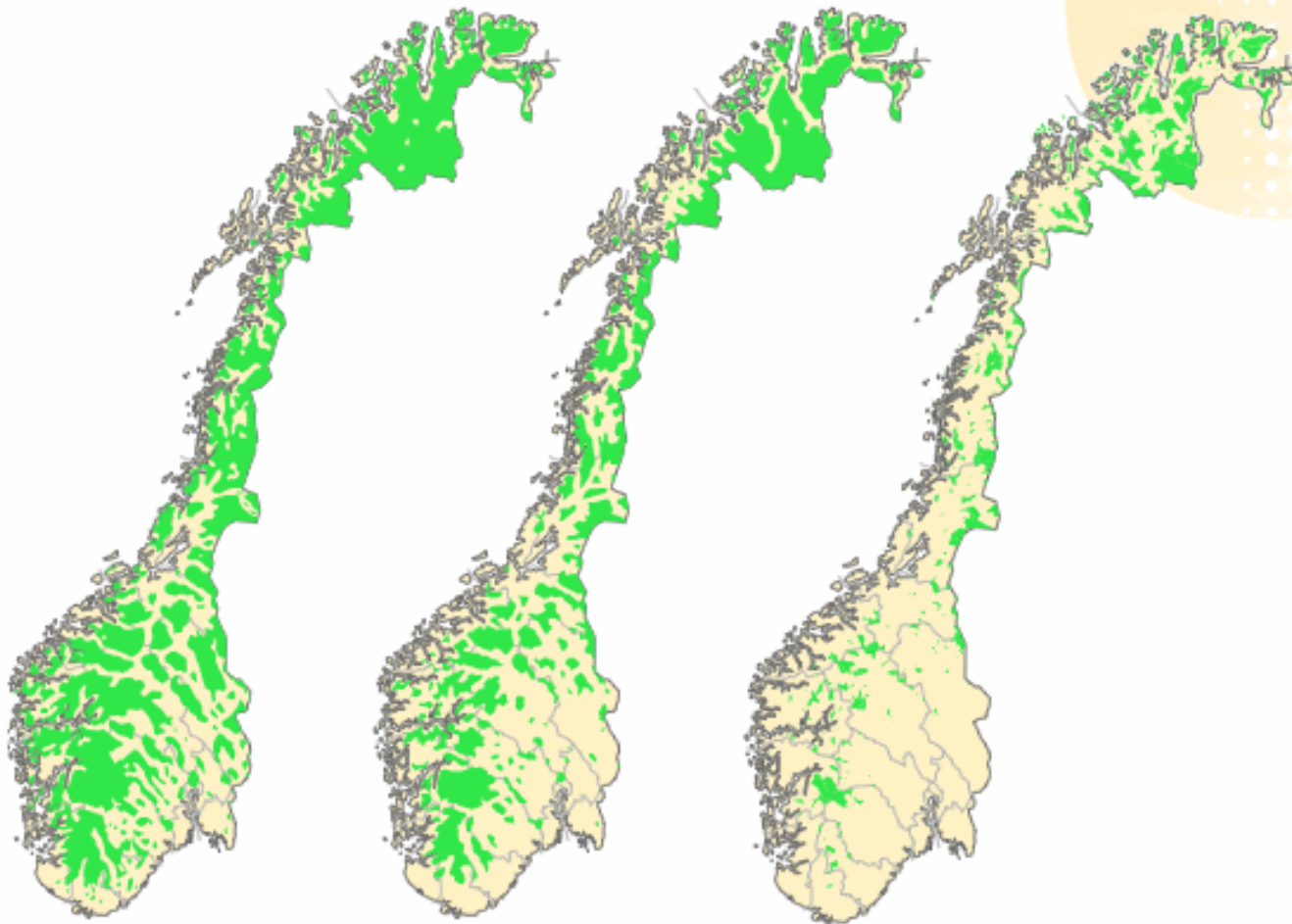
Olav Nord-Varhaug
seksjonssjef,

Direktoratet for naturforvaltning

Villmarkspregede områder i Norge

Mer enn 5 km fra tyngre tekniske inngrep

1900

1940

1998

Utviklingstendenser

Norge sett under ett:

1900: ca. 48 % villmarksprega områder

1940: ca. 34 % villmarksprega områder

1994: ca. 11,8 % villmarksprega områder

1998: ca. 11,7 % villmarksprega områder

- Summen av de mange små inngrep gir store nasjonale reduksjoner
- 267, eller 61% av kommunene hadde i -98 mindre enn 1 km² villmarkspreget areal
- Større inngrepsfrie områder mangler totalt i lavlandet østafjells

Naturvernloven

Vernekategorier:

- ◇ Nasjonalpark
- ◇ Landskapsvernområde
- ◇ Naturreservat
- ◇ Naturminne

Nasjonalpark

§ 3.

For å bevare større urørte eller i det vesentlige urørte eller egenartede eller vakre naturområder kan arealer av statens grunn legges ut som nasjonalpark. Grunn av samme art som ikke er i statens eie, og som ligger i eller grenser inntil arealer som nevnt i første punktum, kan legges ut som nasjonalpark sammen med statens grunn.

I nasjonalparker skal naturmiljøet vernes. Landskapet med planter, dyreliv og natur- og kulturminner skal vernes mot utbygging, anlegg, forurensninger og andre inngrep.

Landskapsvernområde

§ 5.

For å bevare egenartet eller vakkert natur- eller kulturlandskap kan arealer legges ut som landskapsvernområde.

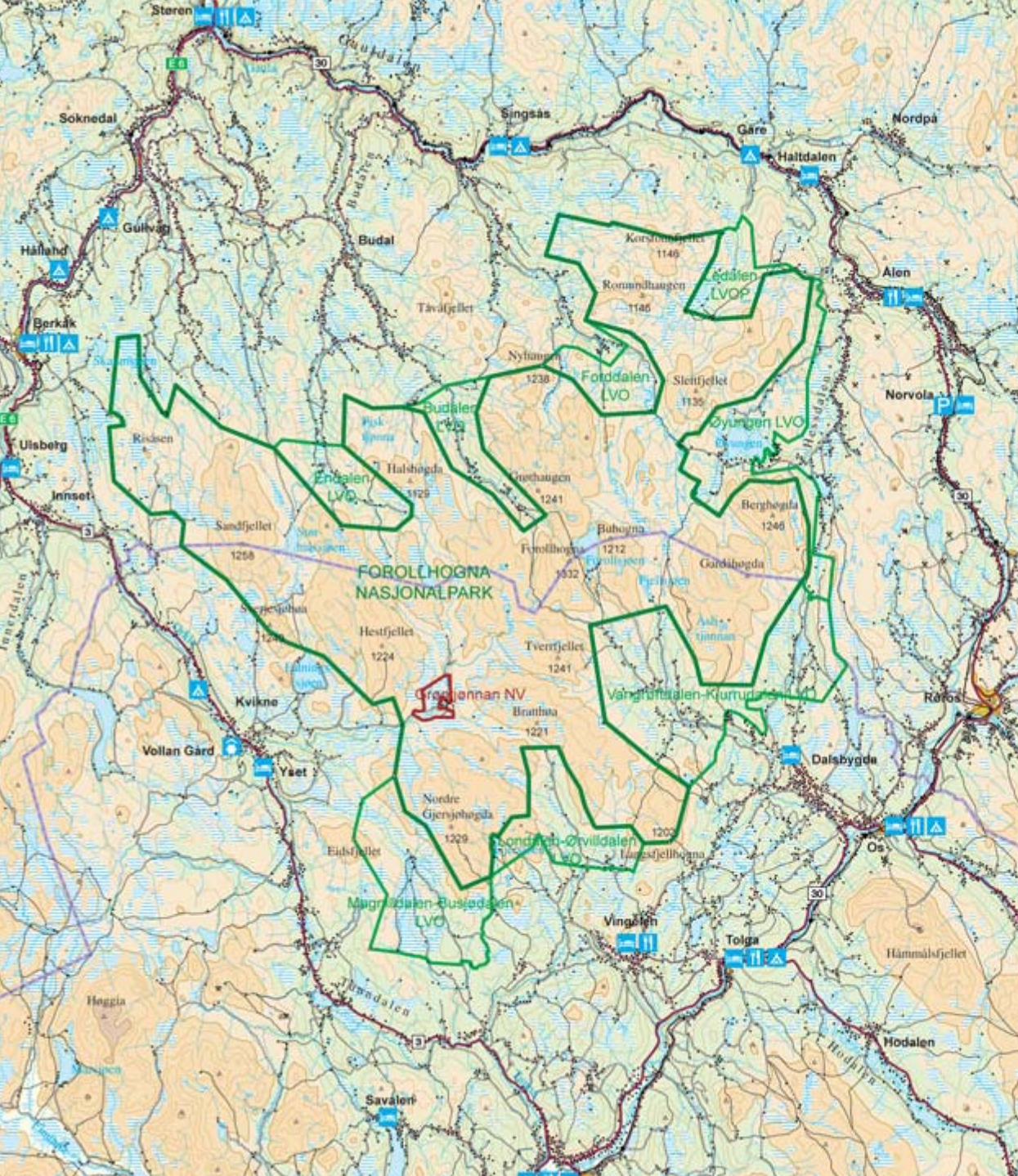
I landskapsvernområde må det ikke iverksettes tiltak som vesentlig kan endre landskapets art eller karakter. Fylkesmannen avgjør i tvilstilfelle om et tiltak må anses å ville endre landskapets art eller karakter vesentlig.

Status, vern i Norge pr 010106

	Antall	% av Norges areal
Nasjonalpark	25	6,9
Landskapsvernområde	159	4,4
Naturresevat	1753	1,2
Naturminne	102	0
Andre	98	0
SUM	2137	12,5

- Fylkesgrense
- Nasjonalpark
- Landskapsvernområde
- Naturresevat
- P Parkering
- 🏠 Overnatting
- 🍽️ Servering
- 🏠 Nasjonalparksenter
- 🏕️ Campingplass

Hvor:
 Tynset, Tolga og Os kommuner, Hedmark fylke
 Holtålen, Midtre Gauldal og Rennebu kommuner,
 Sør-Trøndelag fylke

Slik kommer du deg til Forollhogna nasjonalpark:
 Med fly til Røros, buss, tog eller taxi videre.
 Med tog eller buss til Berkåk, Ulsberg, Kvikne eller Ålen
 Med bil: E6 Støren - Ulsberg, stamveg 3 Ulsberg - Tynset
 rv. 30 Støren - Tynset om Røros. Ved alle vegene er det
 mange muligheter for stopp, og mange veger innover i
 seterdalene mot nasjonalparken.

Kart:

verneforskrift

§ 2. *Formål*

Formålet med opprettelsen av Forollhogna nasjonalpark er:

- å bevare et stort, sammenhengende og i det vesentlige urørt fjellområde,
- å bevare i naturlig tilstand landskapsformer og det biologiske mangfoldet med en variert vegetasjon med stort innslag av kravfulle plantearter og et rikt dyreliv med en høyproduktiv villreinstamme,
- å verne om kulturminner og kulturlandskapsinnslag.

verneforskrift

§ 3. Vernebestemmelser

1. Landskapet

1.1 Vern mot inngrep i landskapet

Landskapet er vernet mot tekniske inngrep av enhver art, som for eksempel oppføring av bygninger, anlegg og faste innretninger, vegbygging, vassdragsregulering, oppdemninger, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, sprenging og boring, drenering og annen form for tørrlegging, flytting og fjerning av stein og blokker eller mineraler, bergverksdrift, framføring av luft- og jordledninger, nydyrking, bakkeplanering, planting, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, merking av stier og løyper o.l. Kulturminner skal beskyttes mot skade. Opplistingen er ikke uttømmende.

verneforskrift

1.2

Bestemmelsene i punkt 1.1 er ikke til hinder for:

- a) Nødvendig vedlikehold av eksisterende seterhus, hytter, buer og naust i samsvar med tradisjonell byggeskikk i området. Bygningene skal ikke endre funksjon, bygges om eller utvides.
- b) Gjenoppføring av bygninger som går tapt ved brann eller naturskade med samme størrelse og funksjon som tidligere. Forvaltningsmyndigheten skal varsles og kan sette vilkår for utformingen og plasseringen av bygningene.
- c) Vedlikehold av eksisterende gjerder, sanketrøer, bruer, klopper, merking o.l.

verneforskrift

1.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a) Nødvendig vedlikehold uten standardheving av følgende eksisterende tekniske anlegg: Kommunikasjonsanlegget på Forollhogna, inntaksanlegget for Ya, bilvegen til Grøntjønnan, traktorvegen til Hiåsjøen, kjøresporene til Dalbusjøen og til Forelsjøen fra Såttåhaugen og damanleggene i Fisktjønnområdet.
- b) Oppføring av hytter/buer i forbindelse med oppsynsvirksomhet og gjeting.
- c) Oppføring av fiskebuer i sørenden av Forelsjøen for fiskeberettigede i Os kommune i tråd med en samlet plan.
- d) Anlegg av nødvendige sanketrær.

verneforskrift

§ 4. *Generelle dispensasjonsbestemmelser*

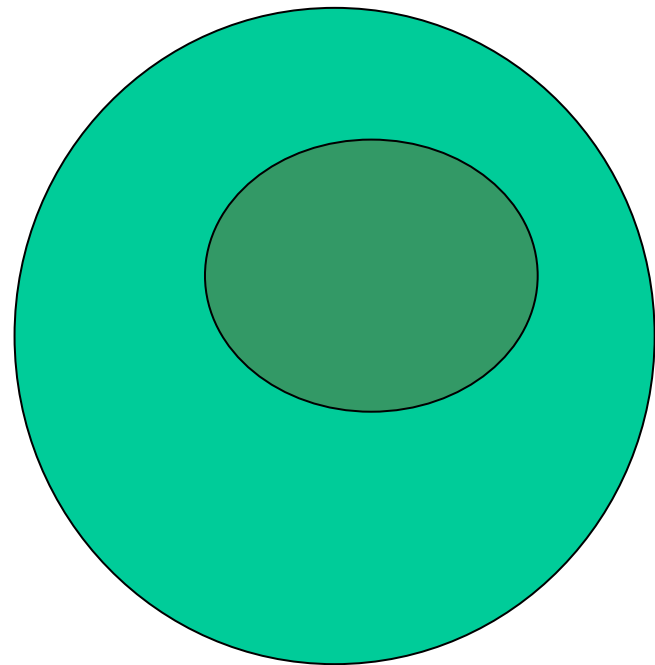
Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra vernebestemmelsene når formålet med vernet krever det, for vitenskapelige undersøkelser, for arbeid eller tiltak av vesentlig samfunnsmessig verdi og i andre særlige tilfeller, når dette ikke strider mot formålet med vernet.

Handlingsrom

- lovtekst
- forskrift/formål
- bakgrunnsdokumenter
- forvaltningspraksis
- rettspraksis
- føre-var
- reelle hensyn

Forvaltningsmyndighet i verneområder

Generelt

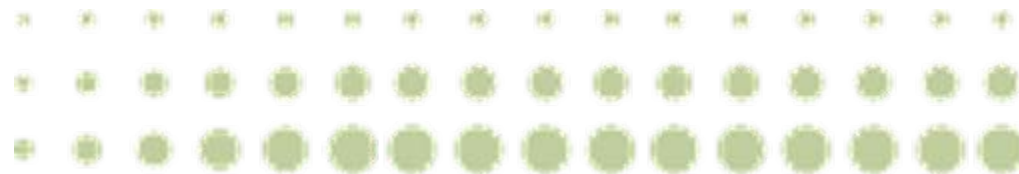
- 1.1.84: Forvaltningsmyndighet overført fra MD til fylkesmennene
- 25.6.98: DN delegeres myndighet til å fastsette forvaltningsmyndighet i verneområder
- Brev fra DN til landets kommuner av 28.10.98 hvor kommunene tilbys forvaltningsmyndighet i naturreservater og landskapsvernområder

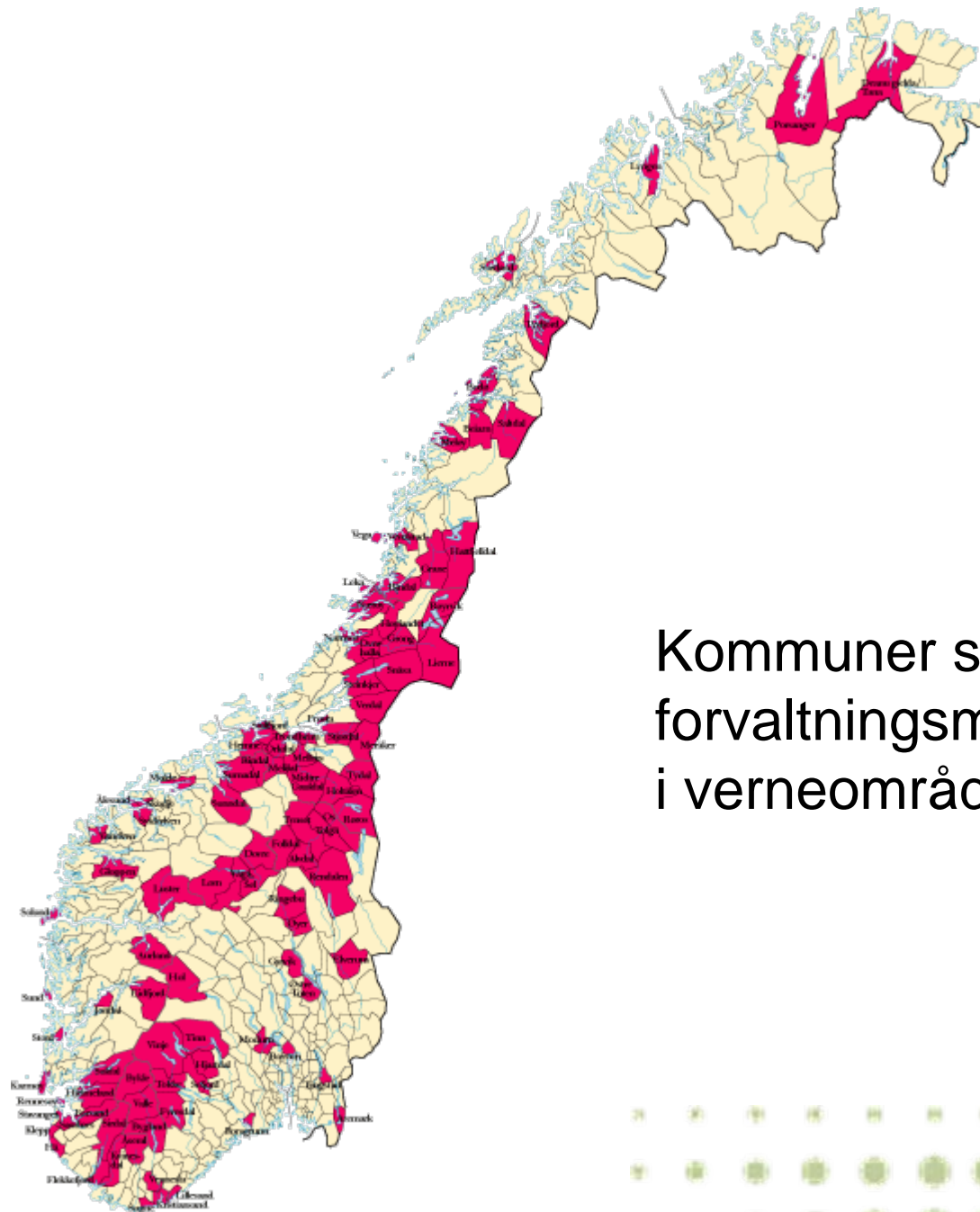

Forvaltningsmyndighet i store verneområder

- Behandling av nasjonalparkplanen i Stortinget i 1993 etterlyste mer lokal folkevalgt medvirkning i forvaltningen
- I 1996 ba Stortinget om 3 prøveområder:
 - Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane
 - Forollhogna
 - Verdal/Snåsa/Lierne
- DN ønsker et 4. prøveområde: Dovrefjell-Sunndalsfjella
- Forsøkene skal evalueres i 3-5 år med tilbakemelding til Stortinget

Kommuner som har søkt om
forvaltningsmyndighet
i verneområder

Forvaltningsmyndighetens oppgaver

- ◇ ansvaret for å forvalte en forskrift, være myndighetsutøver
- ◇ ansvar for at verneformålet ivaretas
 - ◇ forvaltningsplanlegging
- ◇ ansvar for å treffe nødvendige tiltak hvis verneverdier trues
 - ◇ skjøtsel
- ◇ gjennomføre praktiske forvaltningstiltak, bl a
 - ◇ tilrettelegging
 - ◇ informasjon, undervisning
 - ◇ skilting, merking
 - ◇ overvåking, registreringer
 - ◇ oppsyn (SNO)
- ◇ rapportering til fylkesmannen

Delegeringsbrev

Delegering av forvaltningsmyndighet

Med hjemmel i Miljøverndepartementets brev av 25.06.98, jfr. kgl. res. av 25. oktober 1996, har Direktoratet for naturforvaltning i dag truffet vedtak om at kommune får delegert forvaltningsmyndighet for følgende verneområder:

.....

.....

Ikrafttredelse settes til200x. Vi vil be Fylkesmannen om å orientere grunneiere, rettighetshavere, berørte lag og organisasjoner om direktoratets vedtak.

Delegeringsbrev

Forvaltningsmyndighet for verneområdene delegeres under følgende forutsetninger:

- Verneområder som er opprettet i medhold av naturvernloven har nasjonale verneinteresser og skal forvaltes i samsvar med verneformålet og statlige retningslinjer for forvaltning av verneområder.
- Direktoratet for naturforvaltning kan trekke vedtaket om delegering tilbake. Kommunen kan også si fra seg ansvaret som forvaltningsmyndighet.
- Kommunen kan ikke overføre/delegere avgjørelsesmyndighet etter forskriftene til andre instanser eller organisasjoner.
- Direktoratet for naturforvaltning kan gi nærmere bestemmelser om utøvelse av forvaltningsmyndigheten, herunder organisering av oppsynsvirksomhet.

Delegeringsbrev

Forvaltningsmyndighet for verneområdene delegeres under følgende forutsetninger (forts.):

- Kommunen skal ha nødvendig kompetanse innen naturforvaltning og kapasitet til å utføre en forsvarlig saksbehandling.
- Kommunen kan be fylkesmannen om faglige råd og veiledning i forvaltningen.
- Kommunen kan søke om økonomiske midler til forvaltning av verneområder innenfor de rammer som hvert år blir fastsatt av Stortinget. Søknad om midler skal sendes til fylkesmannen innen nærmere fastsatt frist.

Delegeringsbrev

Forvaltningsmyndighetens oppgaver og kompetanse;

Myndighetsutøvelse

Forvaltningsmyndigheten har ansvar for forvaltningen av verneregler fastsatt i verneforskriften. Myndigheten er begrenset til den rådighet som er direkte hjemlet i forskriften.

Delegeringsbrev

Dispensasjon fra verneforskriften

- Kommunen har myndighet til å treffe vedtak om dispensasjon i henhold til den enkelte verneforskrift. Forskriften har egne dispensasjonsbestemmelser som setter rammer for hvilke dispensasjoner som kan gis. Kopi av alle vedtak som treffes skal sendes til fylkesmannen og Direktoratet for naturforvaltning. Direktoratet for naturforvaltning er klageinstans for vedtak som treffes av kommunen som forvaltningsmyndighet.

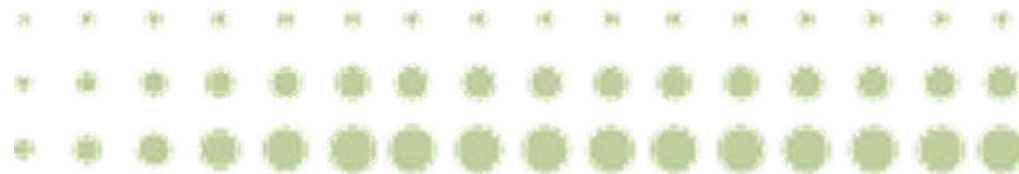

Delegeringsbrev

Merking og informasjon

- Kommunen har ansvar for nødvendig merking og vedlikehold av merking i verneområdene.
- Som forvaltningsmyndighet skal kommunen vurdere behovet for særskilte informasjonstiltak. Kommunen har også ansvar for kontakt med grunneiere, rettighetshavere, brukere, aktuelle lag og organisasjoner mv.

Delegeringsbrev

Brudd på verneforskriften

- Kommunen skal påse at alle brudd på bestemmelser i verneforskriften blir rapportert/ anmeldt til politiet. Gjenpart av rapport/anmeldelse skal sendes til fylkesmannen og Direktoratet for naturforvaltning.

Utfordringer:

Hvordan sikre:

- en enhetlig forvaltning av hele området
- forvaltning i tråd med nasjonale miljømål
- lokal folkevalgt medvirkning

